Jolsvai András

Farkas Laci mosolya

Mindig mosolygott. Mindig. Felmelegítette mosolyával maga körül a világot.

Persze ezerféle mosolya volt. Én legjobban a baráti mosolyát ismertem: derűs, széles, kételyek nélküli mosoly volt ez, járt hozzá két felcsillanó szem és két ölelésre lendülő kar. Minden porcikája azt mutatta, hogy öröme telik látásodban, hogy fontos vagy neki, ahogy a barátság maga is. Elég gyakran gyakorolhatta ezt a mosolyt, a fél világ a barátja volt, és a másik fele csak azért nem, mert a tér meg az idő, tudjuk, véges – mármint az emberi életre szabott változata –, de ő igyekezett ezeket is legyőzni a maga módján. Folyton táguló szíve volt, belefért mindenki, a barátságai sosem mentek egymás rovására, nem számított az életkor, a világnézet, a rang, csak a tehetség: de abból aztán egy körömhegynyi is elég volt, hogy barátjává fogadja az embert.

Ott volt aztán a szerkesztői mosolya: ezzel is gyakran találkozhatott mindenki, ő nem hivatásszerűen volt szerkesztő, hanem ez volt a létezési módja, minden nap minden órájában szerkesztő volt ébredéstől elalvásig, sőt, még azon túl is: legszebb álmaiban ismeretlen tehetségeket fedezett fel. Ez a mosoly akkor jelent meg az arcán, ha rábukkant egy aranyrögre szűnni nem akaró literátor-bányászati munkája közben, vagy ha fehér asztal mellett rábeszélt egy ellustult alkotót, hogy írja meg végre azt a novellát, amit annyi ideje ígérget. Vagy ha bármilyen más módon szolgálhatta a magyar irodalom ügyét: az irodalomét, melynek felszentelt papja, sőt, szolgáló szerzetese volt.

Volt aztán a játékos mosolya: afféle kölykös mosoly volt ez, egészen visszagyerekesedett tőle. Imádott játszani, született homo ludens volt, minden játék érdekelte az ultitól a szópókerig: egész lényével el tudott merülni bennük, de a legvérremenőbb játék közben is maradt ereje arra, hogy túlságosan felhevült partnereit szelíd szóval és a mosolyával lecsendesítse.

Szerettem az ezermester-mosolyát is. Ez a mosoly azt fejezte ki, és méltán, hogy a viselője a szerszámok világában is otthon érzi magát. Kicsit komolykodó mosoly volt ez, elmélyült és koncentráló, néha a nyelvét is kidugta hozzá, mutatván, mennyire figyel arra, amit éppen csinál. Büszke volt rá, és méltán, hogy abban a világban, ahol csupa ködevő balkezessel volt körülvéve, neki a kézügyessége is kimagasló volt: fúrt és faragott, javított és épített, ezermesterként is alkotott, éppúgy, mint irodalmárként:

a válltáskájában, amibe minden belefért a könyvektől a kéziratokon át a gyógyszerekig, mindig volt egy-két csavarhúzó, fogó, ráspoly, hogy ha elgörbülne a világ gyémánttengelye, legyen mivel helyreigazítani.

Volt aztán egy enyhén ironikus mosolya is: ezt a felsőbbségnek tartotta fenn, ezzel jelezve, ha nem ért egyet ezzel vagy azzal a verdikttel. Elegáns távolságtartását is mosolyba csomagolta – és persze gondosan válogatott mondatokba, ahol minden vesszőnek jelentősége volt –, aki akarta, érthetett belőle.

Aztán ott volt a futballista mosoly: afféle hátvédmosoly volt, ki akartál cselezni, barátocskám, hát most majd megtanulod, hol lakik az úristen. Ő volt a világ legszelídebb hátvédje, ha valakivel szemben véletlenül szabálytalankodott, bocsánatot kért és mosolygott, de azért, aki járt már valaha futballpályán, pontosan értette, azt a mosolyt látva, hogy mi történik körülötte.

Volt aztán a múltba révedő, anekdotázó mosolya, mely a gondosan felépített történet poénjánál nem ritkán nevetésbe szaladt. Mindent és mindenkit személyesen ismert Janus Pannoniustól napjainkig, mindenkiről mindent tudott, ebből a mindenből aztán időnként juttatott nekünk is, élvezetesen, mikszáthos humorral, kipontozással érzékeltetve a mélyebb titkokat: elhallgattam volna az idők végezetéig.

Volt aztán külön mosolya a családjának, a szépnem képviselőinek, a bolti eladóknak, az orvosoknak, és mindenkinek, akivel csak kapcsolatba került. A sors élete vége felé alaposan átfaragta sármos férfiarcélét, ezt nehezen tűrte ugyan, de újonnan szerzett donkihótei álarcához viselni kezdett egy bölcs mosolyt: ezt hordta utolsó találkozásunkkor is, amelyről persze mindketten határozottan állítottuk, hogy még sok követi majd.

Egy elhíresült mondás szerint, aki értelmesen néz a világra, arra a világ is értelmesen néz vissza. Az emberiség utóbbi évszázadának története nemigen látszik alátámasztani ezt a tételt, de azt, amit Laci fogalmazott meg a létével, tudniillik, hogy aki mosolyogva nézi a világot, arra a világ is mosolyogva tekint, alátámaszthatjuk mi, akik ismertük.

Odafönt már derűsen suhogtatják szárnyukat az angyalok, és az úristennek is fülig ér a szája Laci mennyei mosolya láttán.